

Aleg. 528

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej o wniosku posła Gniewosza L. s. 2502/05
w sprawie zbadania stosunków urzędników Rad powiatowych.

Wysoki Sejmie!

Wyz wymienionym wnioskiem poruszoną została rzecz ważna, która dotychczas zajmowała nie wiele uwagę ogółu w Galicyi mimo, iż już kilkakrotnie wnioski różne posłów i treść przemówień w Sejmie powinny były pouczyć nie tylko o znaczeniu ilości i zakresie działania urzędników w Radach powiatowych lecz w większej mierze o wpływie, który urzędników tych uzdolnienie i możność dobrego spełniania obowiązków na stosunki w kraju wywierać musi. Nawet wieloletnie prace posła Sękowskiego próżno walczyły z obojętnością. Zapominano zupełnie sprawy, że nie tylko byt licznych rodzin, lecz dobro wszystkich warstw zawodowych i społecznych w poważnej mierze zależy od ekonomicznych i moralnych węzłów łączących urzędników z ich władzą przełożoną i z całą ludnością.

Ogromny przewrót spowodowany samorządem i szkołą, przyspieszony silniejszą walką o byt. wymogami wydatniejszej pracy ekonomicznej jak niemniej coraz łatwiejszą stycznością z zachodem, zmienił zupełnie sposób urzędowania autonomicznych władz powiatowych, gdyż rozszerzony po części zakres działania, mniejsza możność wybranych członków zupełnego oddania się urzędowi, trudniejsze wielu czynności załatwienie przy nierównomiernem podniesieniu poziomu oświaty, przesunęły wykonywanie urzędowych czynności z rąk członków Rad powiatowych wybranych i niepłatnych do rąk urzędników mianowanych, płatnych mających wypełniać pewne określone urzędowe funkcje nie tylko przez czas jednego okresu wyborczego. Tem samym z pewnością ciągłość i jednolitość pracy może być większą, lecz równości w spełnianiu agend więcej groźnem staje się niebezpieczeństwo, iż w tej równości, ciągłości i jednolitości urzędowania zachodzące się zło, choćby małe i początkowo nieznaczące, rozrastać się będzie łatwo, zwiększać i czynić szkody dotkliwe, gdy dobrego, celowego, jedną myślą kraj cały obejmującej ożywionego kierownictwa i nadzoru nie ma. Niebezpieczeństwem temu w bardzo znacznej mierze a niekiedy zupełnie zapobiega pełne wykształcenie teoretyczne i praktyczne urzędnika w połączeniu ze świadomością

o zabezpieczeniu utrzymania materialnego dla siebie i rodziny a nie w mniejszej mierze w połączeniu z pewnością, że dobrem spełnianiem poruczonych czynności ożywionem myślą szerszą zdobytem być może większe pole pracy, lepszy byt materialny i stanowisko wybitniejsze. Znaczenia kierownictwa i kontroli nie będących z wnioskiem p. Gniewosza w bezpośrednim związku omawiać tu nie miejsce.

Temi kilku słowy określając poważne znaczenie urzędników w autonomicznym powiatowym zarządzie, stwierdza Komisya administracyjna, że dotychczas nie starano się poznać, jakimi są urzędnicy po powiatach, czy mogą należyście pracować, czy zasoby intelektualne i materialne dopuszczają działalność dobrą, nieszkodliwą. W powody tego przepomnienia nie wchodząc, wyraża Komisya przekonanie, że przy różności stosunków po powiatach tylko bardzo szczegółowe i ściśle badania odkrywające zupełną prawdę mogą pouczyć o istotnym stanie. Komisya sądzi, że badanie takie, jeśli wykonaniem nie jest ściśle i szczegółowo z całym przeświadczeniem o konieczności bezwzględnej prawdy i dokładności, może odtworzyć obraz fałszywy uniemożliwiający dostrzeżenie błędów, które poprawić obowiązkiem jest Sejm. Komisya administracyjna przypuszcza, iż Wydział krajowy może nie ograniczać się na pytaniach we wniosku omawianym sformułowanych, lecz że uzna potrzebę rozszerzenia dochodzeń na dalsze szczegóły dla lepszego oświecenia rzeczywistego położenia

Częstemi są skargi, iż zarząd powiatów kosztuje dużo, że pła e urzędników obciążają bardzo budżeta. Równocześnie podnoszonymi są żaloby, iż w jednych powiatach zabezpieczono emerytury, w innych nie zrobiono, iż często przyjęto zobowiązania w żadnym nie stojące stosunku do siły podatkowej, dochodów lub zebranych funduszków. Waryanty skarg przeróżne słyszeć i czytać można. Rozbieżność tych krytyk prowadzi nieubłagane myśl na pole finansowego położenia Rad powiatowych i ich gospodarzenia groszem publicznym.

Dokładnem zbadaniem zobowiązań powiatów wobec urzędników, po części prawdziwy stan wyświeconym będzie, gdy się szczególnie ściśle pozna progresyę zobowiązań tak stałych i głównych jak czasowych i dodatkowych. Komisya administracyjna nie uważa się za uprawnioną rozstrząsać dziś zagadnienie finansowej gospodarki powiatów, przysługujących praw i pożądanej zmiany tych uprawnień. Z całego kompleksu spraw odnoszących się do poprawy stwierdzonych licznych niewłaściwości w działaniach Rad powiatowych omawianie jednej tylko rzeczy byłoby obecnie bezcelowem, gdy wniosek p. Gniewosza zmierza do uzyskania autentycznych szczegółów o jednej części zarządu, które znać muszą kreślący projekta ustaw poprawiających działalność urzędów autonomicznych w Galicyi.

Wydział krajowy przystąpi niewątpliwie do jak najszybszego spełnienia woli Sejmu, jeśli otrzyma polecenie zebrania dat określonych wnioskiem p. Gniewosza. Komisya administracyjna ma przekonanie, że Wydział krajowy stawiane przeszkody czy spotykane trudności zwalczyć potrafi, a gdzie potrzeba będzie, zbadaniem stosunków na miejscu przez delegowanego urzędnika swego uzupełni gromadzone wiadomości jak najdokładniej.

Komisya administracyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu jak najdokładniejsze zbadanie stosunków dotyczących urzędników stale lub czasowo zajętych w Radach powiatowych. Mianowicie należy zbadać:

A) dla każdego powiatu w okresie 1895—1905.

1. Roczny wydatek na płace włącznie z dodatkami szczegółowo określonymi.

2. Roczny wydatek na zabezpieczenia emerytalne.
3. Stan funduszu emerytalnego i jego wzrost od chwili powstania.
4. Ile lat służby uprawnia do poboru pełnej emerytury. Pobory wdów i sierót.
5. Stan personelu urzędniczego i zasłże zmiany (powody zmian).

B) dla każdego urzędnika:

1. Tytuł urzędowy.
2. Wiek, czy żonaty, ile dzieci i w jakim wieku.
3. Kwalifikacya, odbyte stydya i curriculum vitae.
4. Ile lat służby prowizorycznej i stałej.
5. Płaca i dodatki szczegółowo wymienione w latach 1895 -- 1905.

Wynik badań zestawiony z cyframi budżetów powiatowych przedłożonym będzie Wysokiemu Sejmowi na jednej z najbliższych sesyi sejmowych. W razie niemożności uzyskania odpowiedzi na niektóre pytania, wyjaśni Wydział krajowy dokładnie powody-

Przewodniczący.

Jan Szeptycki

Sprawozdawca:

Gniewosz.

